

6. Trh práce

Trh práce ztratil dynamiku - přírůstek celkové zaměstnanosti za pololetí 2014 byl meziročně jen čtvrtinový oproti meziročnímu přírůstku za pololetí 2013....

... přesto je celková zaměstnanost v ČR nejvyšší od předkrizového období 2009

Ve 2. čtvrtletí 2014 přibýlo na trhu práce ČR meziročně jen 3,6 tis. osob, ve stejném období roku 2013 přitom meziročně 26,6 tis. osob

Začínají ubývat částečné úvazky a práce na dobu určitou

Velmi vysoký mezikvartální růst počtu zaměstnaných osob ve stavebnictví zřejmě ovlivněn pracemi formou „švarcsystému“ a imigrací zahraničních dělníků

Rostoucí počty sebezaměstnávaných...

...v kontrastu s poklesem zaměstnanců za ekonomiku jako celek

Celková zaměstnanost v ekonomice ČR - v pojetí národního účetnictví a podle sezónně očištěných dat - stoupla za pololetí 2014 meziročně podstatně méně než kolik činil její meziroční přírůstek ve stejném období 2013. Lze soudit, že s návratem ekonomiky k růstu se již zřejmě vytrácí efekt zvyšování počtů částečných pracovních úvazků a pracovních smluv na dobu určitou, který byl typický pro roky recese a který celkové počty zaměstnaných osob zvyšoval.

Za pololetí 2014 stoupl počet zaměstnaných osob v ekonomice ČR meziročně o 30,281 tis. (tj. +0,1 %), zatímco ve stejném období 2013 o 117,898 tis. osob (+1,3 %). Z největší části se přírůstek celkové zaměstnanosti za pololetí 2014 odehrál v 1. čtvrtletí (+26,641 tis. osob, tj. +0,5 %).

I přes zmírnění přírůstků však česká ekonomika zaměstnává nejvíce lidí od předkrizového období před více než pěti lety – celkově bylo koncem 2. čtvrtletí 2014 v ČR zaměstnáno 5 145,5 tis. osob. Více zaznamenala statistika naposledy v 1. čtvrtletí 2009 (5 179,5 tis. osob).

Ztráta dynamiky byla patrná až ve 2. čtvrtletí 2014, kdy celková zaměstnanost sice meziročně vzrostla, ale šlo o nejnižší přírůstek od 1. čtvrtletí 2012 - počet zaměstnaných se proti stejnému období 2013 zvýšil jen nepatrně, o 3639 osob. To ostře kontrastuje s vysokými meziročními přírůstky (o 27 tis. až 66 tis.), zaměstnaných osob, které česká ekonomika vykazovala od poloviny roku 2013 do letošního prvního čtvrtletí.

Lze soudit, že slabší růst trhu práce byl ovlivněn i tím, že již dále nerostly počty lidí pracujících na částečný úvazek. Naopak, podíl částečných pracovních úvazků po narůstající tendenci od počátku roku 2012 podle Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) poprvé klesl, a to na 6,4 % z celkového počtu zaměstnaných osob ve srovnání s 6,6 % z posledního čtvrtletí 2013. Snížil se však také podíl pracovních vztahů na dobu určitou, jeho pokles se objevil poprvé již ve 4. čtvrtletí 2013 (10 % z celkového počtu zaměstnanců oproti 10,2 % v předchozím čtvrtletí) a pokračoval dále i v prvních třech měsících 2014 (9,1 %).

Snížení počtu částečných pracovních úvazků se projevilo více u zaměstnanosti žen (podíl 10,3 % proti 10,5 % z posledního čtvrtí 2013) než u zaměstnanosti mužů (podíl stagnoval na 3,3 % celkového počtu zaměstnaných osob).

Zaměstnaných sice meziročně přibýlo v šesti z deseti odvětví a jejich uskupeních sledovaných v národním účetnictví, mezičtvrtletně ale již jen ve čtyřech.

V dobrém slova smyslu překvapením je vysoký mezikvartální přírůstek zaměstnaných ve stavebnictví (+6 tis. osob po sezónním očištění, tj. +1,4 % po poklesech o 1,3% a 0,5 v předchozích dvou čtvrtletích). Došlo k němu fakticky poprvé od posledních tří měsíců roku 2009. Kladná, i když jen nepatrně, byla i meziroční změna zaměstnaných v tomto odvětví (+0,3 tis. osob). Je však patrné, že postupující oživování stavebnictví v ČR je pokud jde o zaměstnanost v tomto odvětví zřejmě ve velkém saturováno narůstajícími počty jiných úvazků než formou zaměstnaneckých smluv - počty zaměstnanců totiž výrazně klesly zejména meziročně (-15,7 tis. osob). Roli hraje zřejmě i opětovný nárůst počtu pracovníků ze zahraničí - jak ukazují data o imigraci do ČR za letošní první pololetí -, kteří jsou ve stavebnictví zastoupení více než v jiných odvětvích české ekonomiky.

Zdá se, že trend patrný ve stavebnictví lze zobecnit na celou ekonomiku – najímání do „kmenových počtů“ firmy ve velkém neprojektují. Počty samotných zaměstnanců totiž meziročně poklesly ztelně, o 15,8 tis. lidí, přičemž počty zaměstnaných osob mírně stouply (o zmíněných 3,6 tis. osob). Znamená to, že celkovou zaměstnanost v ekonomice ČR ovlivnily rostoucí počty sebezaměstnávaných. Podle VŠPS se meziročně o 5,7 % zvýšily počty podnikatelů bez zaměstnanců, těch se zaměstnanci bylo meziročně více o 1,4 %.

Pokud jde o situaci v odvětvích, počty lidí se statutem zaměstnance klesly meziročně (kromě zmíněného stavebnictví) významněji jen v odvětvovém uskupení Obchod, doprava, ubytování, stravování (-10,9 tis. osob), kde lze předpokládat úbytek především v obchodě - v riziku klesajících marží hledají

obchodníci zřejmě i takto cesty, jak snižovat náklady. Méně zaměstnanců vykázalo i odvětví Ostatních činností (-1,6 tis. osob), stagnaci pak informační technologie a telekomunikace (-0,1 tis. osob). Průmysl v úhrnu, zejména však zpracovatelský, zaměstnance nabíral. Čísla (+2,5 tis., resp. +6,5 tis. osob) však indikují, že v nezpracovatelských odvětvích se pracovní místa naopak ztrácela.

Lidí bez práce relativně značně ubylo, trh práce reaguje na ekonomické oživení

Míra nezaměstnanosti podle VŠPS a v sezónním očištění ve 2. čtvrtletí 2014 opět klesla (na 6,3 % populace 15-64 let), a to výrazně ve srovnání s 1. čtvrtletím (tehdy míra nezaměstnanosti ve výši 7 % proti posledním třem měsícům 2013 s 6,9 % jen stagnovala). Počet zaměstnaných byl tedy ve 2. čtvrtletí nižší o 19,1 tis. osob, meziročně pak o 39,4 tis. osob, z čehož je zřejmé, že snižování počtu lidí bez práce je čím dál rychlejší. Lidí nezaměstnaných déle než roku bylo meziročně o 21,2 tis. osob, což bylo zhruba stejně, jako činil meziroční úbytek v 1. čtvrtletí. Ale vlivem výraznějšího poklesu celkové nezaměstnanosti podíl dlouhodobě nezaměstnaných narostl (na 43,2 % proti 41,1 % z 1. čtvrtletí 2014).

Míra nezaměstnanosti mužů klesala postupně během pololetí z 5,6 % v lednu na 5,1 % v červnu 2014, u žen kolísavěji z 8,2 % v lednu na červnových 7,5 %.

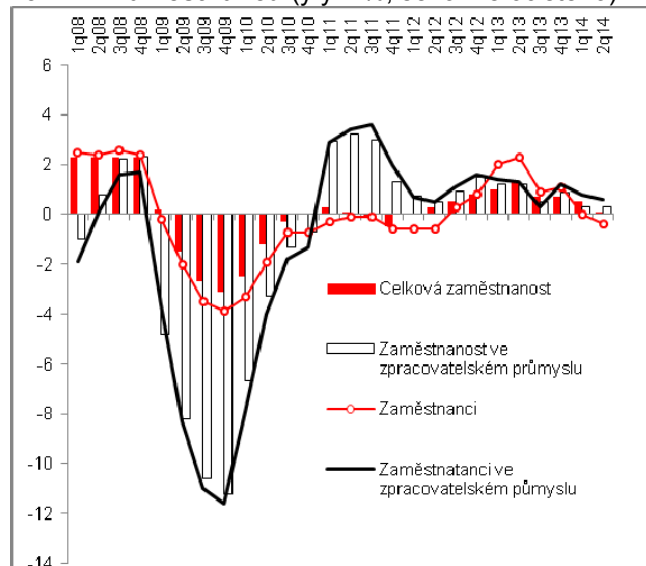
Pozitivní vývoj průměrné hrubé nominální mzdy a díky nízké inflaci spotřebitelských cen i mzdy reálné

Průměrná nominální měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců) stoupla koncem 2. čtvrtletí na 25 550 korun a její přírůstek tak činil meziročně 2,3 % (za pololetí 2014 meziročně +2,8 %). Medián mezd byl ve 2. čtvrtletí oproti průměrné mzdě o více než čtyři tisíce korun nižší (21 385 korun). Protože pohyb spotřebitelských cen vzhůru byl jen velmi slabý, stoupla reálná mzda v ekonomice ČR meziročně o 2,1 %.

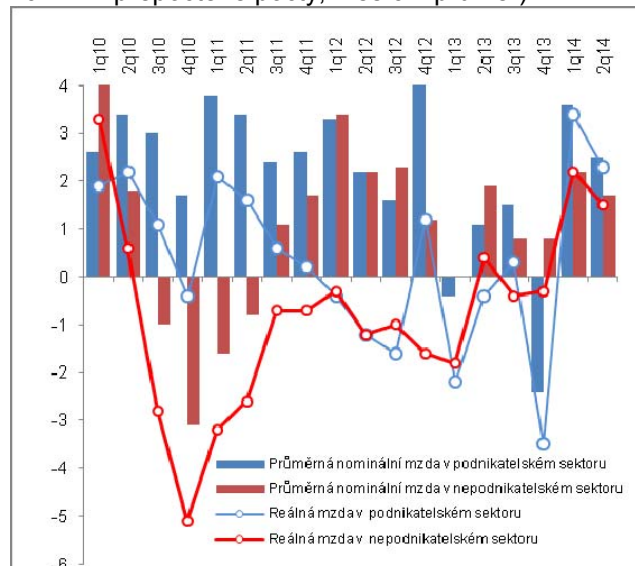
V podnikatelské sféře se průměrná mzda zvýšila nominálně o 2,5 %, z toho nejvíce v odvětví obchodu (+3,9 %), těžbě a dobývání a také v peněžnictví s pojišťovnictvím (shodně o 2,8 %). Reálně se mzda v podnikatelském sektoru zvýšila o 2,3 %. V nepodnikatelské sféře činil nominální růst 1,7 %, reálně +1,5 %.

Za pololetí dostali oproti průměrnému meziročnímu růstu nominální mzdy v podnikatelské sféře (+3 %) a nepodnikatelské sféře (+1,9 %) výrazně přidáno zaměstnanci v peněžnictví a pojišťovnictví (+6,6 %).

Graf č. 15 Celková zaměstnanost a počty zaměstnanců (y/y v %, sezónně očištěno)

Graf č. 16 Nominální a reálná mzda (y/y v %, na přepočtené počty, měsíční průměr)

Pramen: ČSÚ

